

Stockholm onsdag den 24 maj 2023

Tryggare hem för barn (SOU 2022:71)

Er beteckning Ju 2023/00125

Justitiedepartementet har givit Akademikerförbundet SSR möjlighet att yttra sig över rubricerad promemoria.

Akademikerförbundet SSR lämnar synpunkter på förslagen i de delar där förbundet anser att de har något att tillägga.

Övergripande synpunkter

Akademikerförbundet SSR ställer sig positiv till stora delar av de förslag som utredningen lägger fram. Förslagen är över lag viktiga för att säkerställa placerade barns rätt till trygghet och säkerhet. Detsamma gäller förslagen med syfte att förhindra att barn ska tvingas till umgänge med en förälder som utsatt dem för våld eller andra allvarliga kränkningar.

Förbundet vill dock lyfta fram och understryka att det är svårt att bedöma om utredningens förslag vid den praktiska tillämpningen de facto kommer att innebära ett förstärkt skydd för barn. Detta gäller bland annat förslaget om att tydliggöra återföreningsprincipen i lagtexten. Risk finns för att den praktiska tillämpningen av bestämmelsen innebär att återförening ges större tyngd än barnets rätt till en säker och trygg uppväxt.

Akademikerförbundet SSR:s yttrande:

6.4.3 Omständigheter som redan särskilt beaktas av socialnämnden ska även beaktas av domstolen

Akademikerförbundet SSR tillstyrker förslaget. De omständigheter som socialnämnden beaktar vid sin bedömning av om en ansökan om vårdnadsöverflyttning ska göras, ska vara samma omständigheter som domstolen ska beakta särskilt vid bedömningen av om en vårdnadsöverflyttning ska ske.

6.4.4 Även barnets sociala situation i övrigt ska beaktas

Akademikerförbundet SSR tillstyrker förslaget att - utöver de omständigheter som redan särskilt beaktas - ska även barnets sociala situation i övrigt beaktas vid bedömningen av om en vårdnadsöverflyttning ska göras.

6.4.5 En helhetsbedömning ska alltid göras

Akademikerförbundet SSR tillstyrker utredningens förslag om att tydliggöra att bedömningen av barnets bästa ska göras utifrån en helhetsbedömning där behovet av en nära och god kontakt med båda föräldrarna aldrig kan väga tyngre än att barnet inte far illa. Förbundet understryker vikten av att det tydliggörs att kontaktprincipen, dvs. principen att barnet har behov av en nära och god kontakt med båda sina föräldrar, inte beaktas i större utsträckning än risken för att barnet far illa. Inte minst med tanke på det utredningen lyfter fram om att det har visat sig att domstolarna till viss del brister när det gäller att göra riskbedömningar när uppgifter om våld eller övergrepp framkommit. Barns absoluta rätt till skydd mot våld och annan kränkande behandling måste säkerställas. Barnens rätt till en nära och god kontakt med sina föräldrar. Ett beslut om vårdnad, boende eller umgänge ska inte komma i fråga om barnet genom beslutet riskerar att fara illa, det kan inte anses vara förenligt med barnets bästa och understryker vikt av att bedömningen av barnets bästa ska vara en helhetsbedömning.

6.4.6 Stödet till barn, särskilt förordnade vårdnadshavare och föräldrar efter en vårdnadsöverflyttning ska stärkas

Utredningens föreslår en befogenhet för placerande kommuner att fortsatt bevilja insatser till barnet även efter en vårdnadsöverflyttning. Akademikerförbundet SSR vill lyfta fram att befogenheten innebär en möjlighet för kommunerna att ge stöd men den inte innebär inte någon skyldighet. Bestämmelsen öppnar därmed för att möjligheten att den kommer att tillämpas olika i landets kommuner. Bestämmelsen innebär därmed en risk för att barn inte får det stöd de behöver och att barn därmed kan falla mellan stolarna. Regeringen bör därför överväga att reglera krav på kommunerna både vad gäller pågående insatser och för att tydliggöra ansvaret för kommande insatser.

9.4.2 Utgångspunkten för umgänge ska fortsatt vara barnets bästa

Akademikerförbundet SSR tillstyrker förslaget.

9.4.3 Riktlinjerna för bedömningen av barnets bästa ska omformuleras

Akademikerförbundet SSR tillstyrker förslaget.

9.4.4 Riskbedömningen – en del av helhetsbedömningen

Akademikerförbundet SSR tillstyrker förslaget.

9.4.5 Utbildningsinsatser

Akademikerförbundet SSR:s erfarenhet är liksom utredningens att domstolarnas riskbedömningar ofta brister i kvalitet och att behovet av utbildning är stort. Akademikerförbundet SSR föreslår därför att regeringen ger lämplig myndighet i uppdrag att ta fram utbildningar och Domstolsverket i uppdrag att genomföra utbildningsinsatser.

9.4.6 Ytterligare sätt att inhämta utredning om barnets situation

Utredningen föreslår att domstolen ska kunna inhämta ett sakkunnigutlåtande från en psykolog, om det behövs ytterligare utredning om barnets situation.

Akademikerförbundet SSR tillstyrker förslaget till viss del vad gäller möjligheten och behovet av att inhämta utredning om barnets situation. Akademikerförbundet SSR vill dock understryka att de socionomer som utför utredningarna som ligger till grund för beslut om vårdandsöverflytt eller umgänge, besitter en gedigen kompetens när det gäller bedömningar av barns behov och utveckling och att utredningarna därmed många gånger är tillräckliga. Det är därför viktigt att understryka att sakkunnigutlåtande ska inhämtas i de ärenden där det verkligen behövs för att domstolen ska kunna bedöma vad som blir bäst för just det här barnet.

Akademikerförbundet ifrågasätter också utredningens begränsning i lagförslaget till att endast omfatta legitimerade psykologer och föreslår att förslaget vidgas till att domstolen även ska kunna inhämta sakkunnigutlåtande från en legitimerad psykoterapeut.

Psykotering är ett samlingsnamn för olika behandlingsformer som individualterapi, gruppterapi, kognitiv terapi etc. Det finns många olika utbildningar som ger kunskap i psykotering. Det är dock endast legitimerade psykoterapeuter som självständigt får bedriva psykoterapeutiskt arbete. För att bli legitimerad psykoterapeut krävs examen från godkänd psykoteringutbildning. Psykoteringsexamen kan erhållas efter tre års studier på halvtid där man under hela utbildningen arbetar kliniskt med psykotering. Det är en utbildning på avancerad nivå och ett flertal krav måste uppfyllas för att bli antagen, bland annat en akademisk examen i människovårdande yrke, genomgången grundläggande psykoteringutbildning och kliniskt arbete under handledning i minst två år. Lägg därtill att det finns lärosäten som erbjuder grundläggande utbildning i psykotering med speciell tonvikt på barn och unga. Många gånger finns det också en legitimerad behandlande psykoterapeut med stor kännedom om och insikt i barnets situation. Att domstolen i dessa lägen ska inhämta sakkunnigutlåtande från en legitimerad psykolog och den legitimerade psykoterapeuten ifråga framstår som märkligt.

Förbundet finner det anmärkningsvärt och en stor brist i utredningsunderlaget att utredningen inte sett över eller övervägt att inkludera legitimerade psykoterapeuter som en yrkesgrupp som kan avge sakkunnigutlåtanden. Förslaget behöver därmed revideras

Med vänlig hälsning

Heike Erkers
Förbundsordförande

Monica Engström
Socialrättsjurist